

Regelbunden tillsyn i Malmabergsskolan

Förskoleklass

Grundskola årskurs 1-6

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Västerås kommun och besökt Malmabergsskolan den 28 april 2009. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.Skolinspektionen.se/sv/Tillsyn).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har huvudmannen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 15 februari 2010. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Malmabergsskolan, dels den information som samlats in under besöket. I Malmabergsskolan skola intervjuades rektorn, lärare och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Tabell 1: Antal elever

Malmabergsskolan	Antal elever
Förskoleklass	47
Grundskola	245

Källa: Skolans uppgifter i samband med tillsynen 2009

Malmabergsskolan är belägen i Västerås kommuns östra skolområde och innefattar förskoleklass och grundskola årskurs 1-6 samt fritidshem. På skolan finns även två kommunövergripande verksamheter, en grupp med 10 elever med aspergers syndrom (år 1-6) samt utbildning för elever med generell språkstörning vilka är integrerade i grundskolans klasser. Skolan leds av en rektor som även ansvarar för fritidshem inom området.

Kommunens ansvarstagande för skolbarnsomsorgen beskrivs i separat rapport.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

1 Kunskaper

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge eleverna möjlighet att nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger eleverna att nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Kommentar och bedömning:

Malmabergsskolan är en skola med förskoleklass och grundskola årskurs 1-6. Det finns således ingen nationell statistik över skolans kunskapsresultat. I skolans kvalitetsredovisning anges emellertid måluppfyllelsen i svenska, svenska som andraspråk och matematik för årskurs 3 samt alla ämnen för eleverna i årskurs 5.

I kvalitetsredovisningen för år 2007 framgår att 89 procent (24/27) av eleverna i årskurs 3 nådde målen i matematik medan det för 2008 var 95 procent (36/38). För svenska var motsvarande siffror 82 (22/27) och 90 procent (34/38). Av de elever som fått undervisning i svenska som andraspråk har 100 procent (4/4) uppnått målen år 2008.

För eleverna i årskurs 5 uppges av skolan att 90 procent (35/38) av eleverna uppnått målen i matematik år 2007 och 92 procent (35/38) år 2008. I svenska är motsvarande siffror 92 procent (35/38) och 95 procent (36/38). 97 procent av eleverna (37/38) uppges ha nått målen i engelska år 2008. I övriga ämnen har 100 procent nått målen, förutom i ämnet musik där uppföljning av måluppfyllelsen saknas. Skolan uppger vid tillsynen att man tidigare saknat behörig lärare och att eleverna därför inte givits förutsättningar att nå målen.

Andelen godkända elever i nationella provet i svenska har varierat mellan 100 procent år 2004, 91 procent 2005 för att sedan öka till 95 procent 2008. För matematik är motsvarande siffror 88, 91 och 92 procent år 2008.

Skolinspektionen bedömer att Malmabergsskolan huvudsakligen når målen i läroplanen och kursplanerna.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.3 Lärarna upprättar en individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtalet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 7 kap. 2 § grundskoleförordningen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i relation till målen i varje ämne som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Mer information finns i Skolverkets allmänna råd om den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen.

Skolinspektionen har tagit del av ett antal individuella utvecklingsplaner för Malmabergsskolan som innehåller skriftliga omdömen gällande elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen de får undervisning i. De skriftliga omdömena beskriver elevernas kunskapsläge i förhållande till mål att uppnå. Den framtidsytande delen av de individuella studieplanerna är emellertid otydlig utifrån elevernas kort- och långsiktiga mål. Skolans insatser med utgångspunkt i de nationella målen framgår heller inte klart.

Skolinspektionen bedömer att åtgärder behöver vidtas så att de individuella utvecklingsplanerna motsvarar förordningens krav.

4 (12)

1.3 Bedömning

Bedömningspunkter

1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3.2 Vid bedömning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.2 Eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att göra skolan till en god miljö för elevernas utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.5 Utbildningen i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Av 5 kap. 1 § grundskoleförordningen framgår att om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas.

I de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av i Malmabergsskolan finns en nulägesbeskrivning av problemområden. Däremot saknas en tydlig beskrivning av vilka elevens behov för att nå de nationella målen är. Vidare framgår inte hur och när de planerade åtgärderna ska utvärderas.

Skolinspektionen bedömer att åtgärder behövs så att åtgärdsprogrammen uppfyller förordningens krav.

2 Normer och värden

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling samt skolans arbete för att ge eleverna en trygg miljö.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.3 Skolan har upprättat en plan mot kränkande behandling i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 14 a kap. 8 § skollagen ska det varje år upprättas en plan mot kränkande behandling med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Enligt 3 kap. 14 § diskrimineringslagen ska en utbildningsanordnare som bedriver utbildning eller annan verksamhet enligt skollagen varje år upprätta en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att dels främja lika rättigheter och möjligheter för de barn, elever eller studenter som deltar i eller söker till verksamheten, oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning, dels förebygga och förhindra trakasserier som har samband med ovan nämnda diskrimineringsgrunder. Det finns inget hinder för skolan att föra samman dessa två planer i ett dokument. Skolinspektionen bedömer dock

endast skolans plan mot kränkande behandling.

Enligt förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling ska bl.a. en plan mot kränkande behandling enligt 14 a kap. 8 § skollagen upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad

I Malmabergsskolans likabehandlingsplan saknas en beskrivning av planerade åtgärder utifrån en kartläggning av verksamhetens behov. Eleverna har inte medverkat i arbetet med planen.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver vidta åtgärder så att skolans plan mot kränkande behandling svarar mot författningens krav.

Vidare vill Skolinspektionen påpeka att det av planens namn bör framgå att den gäller för skolans arbete för att förebygga och förhindra kränkande behandling.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område rektors ansvarstagande för skolans målinriktning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Tillsynen behandlar också tillgång till utbildning samt resurser i form av personal liksom hur rektorn följer bestämmelserna för skolan.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

I bilaga 3 till skollagen finns föreskrifter om utbildningens omfattning i grundskolan (timplan). Enligt 2 kap. 3 § grundskoleförordningen anges i timplanen bl.a. antalet timmar för ämnen och elevens val och det totalt garanterade antalet timmar (garanterad undervisningstid).

I tillsynen framkommer att teknikämnet ges i mycket begränsad omfattning och ämnet finns inte upptaget i skolans timplan.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver försäkra sig om att undervisning anordnas i sådan omfattning att eleverna garanteras den undervisningstid de har rätt till.

8 (12)

3.1.2 Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
I timplanen anges ett visst antal timmar för språkval. Enligt 2 kap. 17 § grundskoleförordningen ska eleverna som språkval erbjudas minst två av de moderna språken franska, spanska och tyska. Som språkval för en elev ska i stället erbjudas bland annat följande språk, om eleven och elevens vårdnadshavare önskar det: svenska för elever som i övrigt får undervisning i svenska och engelska. En kommun är skyldig att anordna undervisning i ett sådant språk, om minst fem elever väljer språket. I Malmabergsskolan erbjuds svenska och engelska som språkval endast dem som behöver särskilt stöd i ämnet. Skolinspektionen bedömer därför att åtgärder behöver vidtas så att språkvalet anordnas i överensstämmelse med förordningens krav. I bilaga 3 till skollagen finns föreskrifter om utbildningens omfattning i grundskolan (timplan). I timplanen anges ett visst antal timmar för elevens val. Enligt 2 kap. 19-20 §§ syftar undervisningen till att bredda och fördjupa elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen. Styrelsen ska erbjuda eleverna ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Styrelsen ska också sträva efter att tillgodose elevernas val genom att utnyttja de möjligheter som finns inom ramen för gällande bestämmelser. Vid tillsynen av Malmabergsskolan framkommer att eleverna inte ges elevens val. Enligt uppgifter från skolan har timmar motsvarande det som ska ges i elevens val lagts på skolans profilämne drama. Skolan ger ingen tydlig information till elever och vårdnadshavare avseende överföringen av elevens val till profilämnet drama. Inte heller erbjuder skolan elevens val som ett alternativ för de som inte vill ha undervisning i profilämnet. Skolinspektionen bedömer att skolan inte anordnar elevens val i enlighet med förordningens krav.

3.1.3 Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.4 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2 Personalens utbildning

Bedömningspunkter

3.2.1 Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 2 kap. 3 § skollagen ska kommuner för undervisningen använda lärare/förskollärare eller fritidspedagoger som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. Undantag får göras endast om personer med sådan utbildning inte finns att tillgå eller det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna.

Vid tillsynen av Malmabergsskolan framkommer att det finns en hög andel lärare med lärarexamen, men att omkring hälften av dessa undervisar i ämnen de saknar behörighet för. På skolan finns inte något systematiskt arbete för att säkerställa att samtliga elever i huvudsak får undervisning av behöriga lärare i enskilda ämnen.

Skolinspektionen bedömer att åtgärder behöver vidtas för att säkerställa att undervisningen i huvudsak bedrivs av lärare med utbildning för ämnet.

3.2.2 Rektorn har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3 Rektors ansvar

Bedömningspunkter

3.3.1 Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3.2 Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 5 kap. 5 § grundskoleförordningen ska beslut om elevs placering i särskild undervisningsgrupp fattas av styrelsen för utbildningen (alt rektorn om detta är delegerat) efter samråd med eleven och elevens vårdnadshavare. Beslutet ska enligt 8 kap. 1 § grundskoleförordningen innehålla en fullföljdshänvisning med information om att det får överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd. I Västerås kommun är beslut om placering i särskild undervisningsgrupp delegerat till rektor.

I tillsynen framkommer att beslut om placering i särskild undervisningsgrupp saknar fullföljdshänvisning.

Enligt grundskoleförordningen 5 kap. 10 § medges att om en elev inte kan få utbildning som i rimlig grad är anpassad efter elevens situation och förutsättningar, får styrelsen efter att ha hört elevvårdskonferensen besluta om anpassad studiegång för eleven. Därvid får avvikelser göras från timplanen. Styrelsen ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning inom skolan. Även detta beslutsfattande är i Västerås kommun delegerat till rektor.

Vid Malmabergsskolan finns elever i behov av särskilt stöd där beslut om anpassad studiegång har fattats. I beslutet framgår dock inte vilka delar av och i vilken omfattning elevens ordinarie undervisning ska ersättas med en anpassad studiegång. Vidare saknas en tydlig beskrivning av det planerade innehållet i den anpassade studiegången. Det framkommer inte heller hur länge åtgärden ska pågå eller när beslutet ska omprövas.

Skolinspektionen bedömer att rektor behöver vidta åtgärder så att beslut fattas enligt förordningens krav.

3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg iakttas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 1 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola, förskola och fritidshem årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten.

Enligt 3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska i uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen redovisas i kvalitetsredovisningen.

Enligt 4 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska skolans kvalitetsredovisning utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisning.

Skolinspektionen har tagit del av Malmabergsskolans kvalitetsredovisning för år 2008 som innehåller beskrivningar av skolans resultat, analys och bedömningar av måluppfyllelsen i förhållande till nationella mål samt åtgärder som behöver vidtas för bättre måluppfyllelse. En redovisning av skolans uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen saknas emellertid. Dessutom framkommer vid tillsynen att elever och vårdnadshavare inte har medverkat i arbetet med att utarbeta kvalitetsredovisningen.

12 (12)

Skolinspektionen bedömer att åtgärder behöver vidtas så att kvalitetsredovisningen till fullo uppfyller förordningens krav.

Stockholm 13 november 2009

Maria Axelsson

Ann-Sofi Pihlgren